

Povedzme to nahlas: Bez štrajku to nepôjde!

September 2011 * Vydala Priama akcia – slovenská sekcia Medzinárodnej asociácie pracujúcich

Dnes si hádam všetci, ktorí sme sa zišli pred Úradom vlády SR, hovoríme „konečne“. Konečne je nás vidieť. Konečne sa niečo deje. Všetkým nám je však asi jasné, že dnešná akcia stačiť nebude.

Peniaze pre nás nikdy neboli. Ak budeme ticho, nikdy ani nebudú

Ako pracovníci a pracovníčky v školstve neustále upozorňujeme na naše nízke platy, pracovné podmienky a nedostatočné financovanie školstva ako takého, čo sa odráža aj na mzdovom ohodnotení nepedagogických zamestnancov (kuchári, vrátnici, ekonómky, upratovačky, školníci...). Odbory sa celé roky tvária, koľko toho už vyjednali, no keď porovnáme minulé a súčasné platy, hneď je nám jasné, že sa nič zásadné nezmenilo. Všetky vlády tvrdia, že na školstvo jednoducho nie sú peniaze. Na druhej strane, kedy už na niečo peniaze boli? Jedine vtedy, keď sa ľudia ozvali a pritlačili na politikov a zamestnávateľov. Vtedy sa, kríza-nekríza, peniaze zrazu vedľa nás. Preto je treba zvoliť taký druh protestu, ktorý vyvolá dostatočne silný tlak. Dnešný protest taký nie je, no môže byť príležitosťou stretnúť sa a diskutovať o ďalšom postupe.

Realita práce v školstve

Rodičia a všeobecne ľudia pracujúci v iných sektoroch sa často zdráhajú podporiť požiadavky zamestnancov v školstve. Poukazujú na fakt, že máme veľa dovolenky (ktorú si však musíme vyčerpať v stanovených termínoch prázdnin), tvrdia, že práca s deťmi je jednoduchá, že pracujeme len okolo 20 hodín týždenne a pod. Nevedia, aké je mať v triede viac ako 30 žiakov, že treba rátať aj prípravu, že s výučbou je spojených nekonečne veľa papierovačiek; nepoznajú naše pracovné podmienky, pretože o nich málo hovoríme. A ak o nich budeme mlčať, nedostane sa nám podpory ľudí z iných odvetví, rodičov, žiakov ani študentov.

Práca v školstve pre väčšinu z nás neznamená iba námahu spojenú s jej výkonom. Mnohí musíme mať vedľajší príjem a len ťažko dostaneme hypotéku. Všetkých nás čaká nízky starobný dôchodok. Viacerí to po niekoľkých rokoch radšej vzdajú a zamestnajú sa inde. Napríklad člen Priamej akcie, ktorý pracoval ako učiteľ v Bratislave, pre nízku mzdu odišiel zo školy do

iného, lepšie plateného zamestnania. Po piatich rokoch učiteľského štúdia jednoducho nedokázal pokryť svoje životné náklady a musel sa rekvalifikovať.

Otázniky – čo a ako urobiť?

Vďaka tohtoročným aktivitám pracovníci v školstve (najmä učители) opäť vyjadrujú svoju nespokojnosť. Diskutuje sa, dochádza k mobilizácii na úrovni jednotlivých pracovísk. Vzniká základ pre prípadné ostrejšie akcie do budúcnosti. Na veľa otázok však stále chýbajú odpovede. Medzi ne podľa nás patria:

1) Čo s rozdielnymi požiadavkami najaktívnejších skupín pracovníkov v školstve (odborní vs. „bledomodré stužky“)?

Petíciu nezávislej iniciatívy podpísalo vyše 35 000 ľudí, odbory majú údajne 66 000 členov. Požiadavky tých prvých sú konkrétnejšie, tých druhých pomerne všeobecné. Tie prvé vznikli zdola, tie druhé podľa všetkého na základe rozhodnutia zástupcov odborových orgánov bez aktívnej účasti členskej základne. V oboch prípadoch by sa určite dali pridať aj ďalšie požiadavky. Je dosť pravdepodobné, že ani jedny sa už nebudú meniť a dokonca, že tie odborové sa dnešnou akciou stanú tými, o ktorých sa bude vyjednávať. Spôsob prijímania požiadaviek na odborových akciách sme zažili. Zakričať niečo do mikrofónu a očakávať súhlas davu je veľmi jednoduché. Takýto postup však považujeme za karikatúru diskusie a „demokracie zdola“. Takto odbory prevezmú do rúk kontrolu nad bojom.

2) Akými formami dosiahnuť požiadavky?

Pracovníci v školstve to majú s formami protestov určite ťažšie ako pracujúci vo výrobnnej sfére, keďže v školstve sa netočí kapitál. Bojovať za zlepšenie sa však dá. Zvoliť celoslovenský štrajk? Lokálne štrajky? Hodinový štrajk? Jednodňový štrajk? Časovo neobmedzený štrajk? Okupačný štrajk? Ich kombináciu? Alebo nie štrajk, ale iné formy priamych akcií? Odpovede nepoznáme a akoby sa čakalo, kto zhora povie, čo sa bude diať. Určite však nechceme akcie „naoko“, ako napríklad neúčinný (niekoľko)hodinový štrajk. V tomto sa môžu učители inšpirovať štrajkami pracovníkov vo výrobe, napríklad šičkami z Hencoviec či robotníkmi

z Kolárova, kde prebehli relatívne úspešné časovo neobmedzené okupačné štrajky.

Ak vynecháme štrajk, kolektívna akcia sa dá uskutočniť aj inými formami. Jednou z nich je tzv. **práca podľa pravidiel** - znamená doslova sa držať pravidiel a predpisov platných na pracovisku. Stačí si pozrieť školský poriadok, školský zákon a pod. a možnosti sa ponúknu samy. Svoje by mohla dokázať aj **hromadná maródka**, ktorá si však vyžaduje dobrú koordináciu. Dá sa aj striedať: raz môže chýbať jedna časť personálu, potom iná, pričom vyučovanie sa ochromí, akoby chýbali všetci.

3) Ako získať na svoju stranu ostatných pracujúcich a študentov?

Ukazuje sa, že potenciál k akcii tu je, no nikto asi zatiaľ nemá konkrétnejšiu predstavu o jej podobe, trvaní a sile. Zabúda sa tiež na zapojenie a získanie podpory od žiakov, študentov a rodičov, hoci na niektorých školách sa na prvých rodičovských združeniach objavili aspoň petičné háčky, ktoré mohli rodičia podpísať. Podpora rodičov a študentov by však mohla byť oveľa širšia. Vzdelávanie predsa neznamená iba sedieť v školskej lavici a prijímať teoretické vedomosti. Generácie, ktoré sa školou pripravujú na nástup do zamestnania, by mali rozumieť aj takým veciam, ako je presadzovanie spoločných požiadaviek, boj za ne a solidarita s bojom druhých.

4) Aký mandát dostanú vyjednávači pri prijímaní dohody a ako bude možné kontrolovať, či konajú v našom záujme?

Ďalšia otázka je, ako bude vyzerat' prípadný štrajk, ktorý budú chcieť mať vo svojej réžii (vrátane prijímania záverov) odbory. Iniciatíva bledomodrých stužiek nenamieta voči spolupráci s odbormi. Chce si zachovať autonómiu, tá však môže byť ohrozená. Navyše, odbory nemajú veľmi potrebu brať iniciatívu ako partnera. Jej požiadavky označili v podstate za nereálne a uviedli, že odbory majú na dosiahnutie svojich cieľov vlastnú stratégiu, ktorej sa budú držať. Podľa nás by však závery mali prijímať zamestnanci jednotlivých škôl. Ako to dosiahnuť v praxi?

Rozhodovanie formou zhromaždení pracovníkov.

Ľudia, ktorí majú záujem riešiť problémy, sú podľa nás základom boja na jednotlivých pracoviskách, kde by sa mali tvoriť požiadavky, postupy, závery. Výsledkom by mala byť nezávislá koordinačná štruktúra fungujúca na princípe priamej demokracie. Mobilizácia v posledných mesiacoch ukázala, že zárodoky takejto štruktúry už existujú, a to na strane nezávislej učiteľskej iniciatívy aj odborárov z aktívnejších základných organizácií.

Výbory a delegáti bez ohľadu na to, či je niekto v odborech. Či už to budú štrajkové výbory alebo iné orgány, ktoré si učitelia zvolia, mali by plniť predovšetkým koordinačné a administratívne úlohy. Členovia týchto výborov (delegáti) by nemali mať nijakú výkonnú právomoc a mali by byť kedykoľvek

odvolateľní. Delegátom môže byť každý, komu skupina dôveruje, a to bez ohľadu na to, či je alebo nie je v odboroch.

Komunikácia, šírenie informácií a zapojenie čo najväčšieho počtu ľudí. Vlastné plagáty, letáky, internet a ďalšie komunikačné prostriedky môžu slúžiť vnútorným potrebám, ako aj na informovanie ľudí mimo pracoviska, keďže na komerčné a štátne médiá sa nedá spoľahnúť. Keď majú ľudia (napríklad spomínaní študenti a rodičia) informácie, vedia lepšie pochopiť situáciu, rozhodovať sa a hlavne podporiť spor a vyjadriť solidaritu.

Čo po dnešnom proteste, keď opadne nadšenie?

Vieme, že dnešný protest nič zásadné nezmení. Ak chceme niečo dosiahnuť, musia nasledovať ďalšie akcie a začiatok roka je na ne vhodným obdobím. Navyše, vláda bude čoskoro rokovať o rozpočte na rok 2012. Politici síce tvrdia, že na učiteľoch šetriť nebudú (ostatné platy vo verejnom sektore ostávajú zmrazené), no avizujú zvýšenie iba o necelé 2%, čo nepokrýva ani výšku predpokladanej inflácie, takže dôjde k poklesu reálnych plátov. Okrem toho návrh rozpočtu verejnej správy na roky 2012 až 2014 predpokladá, že dôjde k postupnému prepúšťaniu. Vraj čím viac kolegov sa prepustí, tým vyššie platy dostaneme.

Než sa rozídeme do škôl, využime dnešok na diskusiu a výmenu kontaktov. Skutočná práca, ktorá nás dovedie k splneniu našich požiadaviek, nás ešte len čaká – po návrate na pracoviská, keď opadne nadšenie z účasti tisícok ľudí na proteste, keď nám minister po dvadsiaty raz povie, že nemá a nedá. Preto sa musíme sami chytiť iniciatív. Nech je o nás počuť aj po dnešnom protestnom zhromaždení.

Priama akcia je organizácia, ktorá sa sústreďuje na riešenie problémov na pracoviskách, v bydlisku a na školách, a organizovanie solidárnych akcií za práva a požiadavky pracujúcich u nás aj v zahraničí. Od roku 2000 je sekciou Medzinárodnej asociácie pracujúcich (MAP), ktorá združuje zväzy a iniciatívy zo 16 krajín sveta.

Ako pracujúci máme vlastné záujmy, odlišné od zamestnávateľov, manažérov a politikov. Chceme ich presadzovať prostredníctvom vlastnej organizácie, nezávislej od parlamentnej politiky, politických strán, zamestnávateľských a štátnych orgánov, cirkví a odborov.

V Priamej akcii nájdeš ľudí, ktorí nemajú jednotné politické názory. To, čo nás spája, je zhoda v metódach, princípoch, fungovaní a cieľoch organizácie. Hoci nie sme klasický odborový zväz, usilujeme sa plniť viaceré funkcie, ktoré plnia odbory.

Ak si myslíš, že aktivity na pracovisku majú zmysel, alebo chceš vedieť konkrétnejšie informácie o Priamej akcii, ozvi sa nám na e-mail priamaakcia@priamaakcia.sk.

Ďalšie informácie nájdeš na

www.priamaakcia.sk